

“Sürekli Devrim” Teorisi Üzerine Tarihsel Göndermeler*

Lev Davidoviç Trotskiy

Bu tarihin ilk cildinin ekler bölümünde, 1917 Mart’ında New York’ta yazdığımız bir dizi makaleden ve Profesör Pokrovskiy’ye karşı daha yakın zamanlarda yazılmış polemik metinlerimizden uzun parçalar aktardık. Her iki durumda da konu, Rus Devrimi’nin ve kısmen de uluslararası devrimin itici güçlerinin bir çözümlemesini yapmaktı. Rus devrimci kampındaki ana, ilkeli gruplaşmalar, yüzyılın başlangıcından beri, bu sorun temelinde kristalize olmuşlardı. Devrimci dalganın yükselmesiyle orantılı olarak, bunlar giderek artan bir biçimde stratejik bir program niteliği ve sonunda

* Bu metin Trotskiy’in *Rus Devriminin Tarihi* başlıklı kitabına yazılan üç ekten biri olarak yayınlanmış, ama kitabın Türkçe basımında (Lev Troçki, *Rus Devriminin Tarihi*, iki cilt, çev. Bülent Tanatar, Yazın Yayıncılık, İstanbul, 1998) yer almamıştır. Bu eklerin birincisi, dergimizin İlkbahar-Yaz 2008 tarihli 6-7. sayısında, ikincisi yine dergimizin Kış 2007-2008 tarihli 5. sayısında yayınlanmıştı. Bu metin kitaptaki üçüncü ek’tir. Türkçe’ye Nesrin Tura ve Ali Rıza Tura tarafından çevrilmiştir.

da doğrudan taktik bir nitelik kazandı. 1903-1906 arasındaki yıllar Rus Sosyal Demokrasisi içindeki politik eğilimlerin yoğun bir biçimde kristalize oldukları bir dönemdi. *Sonuçlar ve Olasılıklar* adlı çalışmamız o dönemde yazılmıştır. Söz konusu kitap, parça parça ve farklı amaçlarla kaleme alınmıştır. 1905 Aralık ayındaki tutukluluk dönemi, yazarın, Rus Devrimi'nin karakteri ve olasılıkları üzerine görüşlerini öncekinden daha sistematik bir biçimde açıklamasına olanak tanımıştır. Bu derleme yapıtı, 1906 yılında Rus dilinde kitap halinde yayınlanmıştır. Bu yapıttan aşağıda aktarılan parçaların okurun kafasında doğru bir yere oturabilmesi için, 1904-1905 yıllarında hiçbir Rus Marksistinin, genelde ve özel olarak Rusya'da, tek ülkede sosyalist bir toplum inşasının olanaklı olduğu düşüncesini savunmak bir yana, ağzına bile almadığını yine anımsatmak durumundayız. Bu anlayış, ilk olarak ancak yirmi yıl sonra, 1924 sonbaharında yayınlanarak ifade edildi. İlk devrim döneminde ve iki devrim arası yıllarda, tartışmanın konusu sosyalist bir devrimin olasılık ve olanakları değil, burjuva devriminin dinamikleriydi. Tek ülkede sosyalizm teorisinin istisnasız bugünkü tüm taraftarları, o dönem boyunca Rus Devrimi'nin olasılıklarını burjuva-demokratik bir cumhuriyetle sınırlandırıyorlardı ve 1917 Nisan'ına dek, yalnızca ulusal sosyalizmin inşasının değil, daha gelişmiş ülkelerde proletarya diktatörlüğü kurulmadan önce iktidarın Rus proletaryası tarafından ele geçirilmesinin bile olanaksız olduğunu düşünüyorlardı.

1905-1917 yılları arasındaki dönemde, "Trotskizm"den anlaşılan, Rusya'da burjuva devriminin proletaryayı iktidara getirmeden sorunlarını çözemeyeceğini ileri süren devrim anlayışıydı. Ancak 1924 sonbaharından sonra "Trotskizm", iktidara gelen Rus proletaryasının yalnızca kendi gücüyle ulusal bir sosyalist toplum inşa edemeyeceğini ileri süren anlayış anlamına gelmeye başladı.

Okura kolaylık sağlamak amacıyla, tartışmayı şematik olarak, bir diyalog biçiminde sunacağız. T harfi "Trotskist" anlayışın bir temsilcisini gösterecek; S ise şu anda sovyet bürokrasisinin başında bulunan Rus "iş bitiricileri"nden birini temsil edecek.

1905 - 1917

T- Rus Devrimi, işçi sınıfını iktidara getirmeden, demokratik sorununu, öncelikle de tarım sorununu çözemez.

S- Ama bu proletarya diktatörlüğü anlamına gelmez mi?

T- Tartışılmaz biçimde.

S- Geri kalmış Rusya’da? İleri kapitalist ülkelerde gerçekleşmeden önce?

T- Aynen öyle.

S- Ama Rus köyünü – yani yarı-serflik çamuruna batmış geri köylülüğü-gözdardı ediyorsun.

T- Tersine, Rusya’da bir proletarya diktatörlüğünü yakın bir olasılık haline getiren yalnızca tarım sorununun derinliğidir.

S- Öyleyse, burjuva devrimini reddediyorsun?

T- Hayır, yalnızca burjuva devriminin dinamiğinin proletarya diktatörlüğüne götürdüğünü göstermeye çalışıyorum.

S- Ama bu, Rusya’nın sosyalizmin inşası için yeterince olgun olduğu anlamına gelmez mi?

T- Hayır, gelmez. Tarihsel evrimin böylesine planlı ve uyumlu bir niteliği yoktur. Geri Rusya’da proletaryanın iktidarı ele geçirmesi, burjuva devriminde güçlerin karşılıklı ilişkisinden kaçınılmaz olarak çıkmaktadır. Proletarya diktatörlüğünün hangi ekonomik olasılıkları gündeme getireceği, ülke içinde ve dünyada içine doğmuş olduğu koşullara bağlıdır. Rusya’nın sosyalizme bağımsız bir biçimde ulaşamayacağını söylemeye bile gerek yoktur. Ama bir sosyalist dönüşüm çağını bir kez açtıktan sonra, Rusya Avrupa’da sosyalist bir gelişmeye ivme sağlayabilir ve böylece gelişmiş ülkelerin izinde sosyalizme ulaşabilir.

1917-1923

S- Trotskiy’in “1905 burjuva devriminin doğrudan sosyalist bir devrime yöneleceğini ve bir dizi ulusal devrimin ilki olacağını ileri sürerek, özgün ve şu anda özellikle ünlü Sürekli Devrim teorisini 1905 devriminden bile önce geliştirdiğini” kabul etmeliyiz. (Alıntı, Lenin kendisi hayattayken basılan *Lenin’in Toplu Yapıtları*’nın notlarından yapılmıştır.)

1924-1932

S- Yani devrimimizin sosyalizme ulaşabileceğini ret mi ediyorsun?

T- Eskiden olduğu gibi bugün de, devrimimizin uluslararası bir karakter kazandıktan sonra sosyalizme varabileceğini ve varması gerektiğini düşünüyorum.

S- Öyleyse, Rus devriminin iç güçlerine inanmıyorsun?

T- Sizin proletarya diktatörlüğünü ütöpik diye reddettiğiniz dönemde bunun beni onu öngörmekten ve anlatmaktan alıkoymamış olması ne tuhaf!

S- Ama sen yine de Rusya'da sosyalist bir devrimi yadsıyorsun?

T- 1917 Nisan'ına dek beni burjuva devrimini reddetmekle suçluyordunuz. Teorik çelişkilerinizin sırrı, tarihsel sürecin bir hayli gerisinde kalmış olmanızda ve şu anda onu yakalayıp aşmaya çalışıyor olmanızda yatıyor. Doğrusu, sanayi politikasındaki hatalarınızın sırrı da bu.

Eğer okur Rus komünizmi içindeki hizipler ve gruplar arasında bugün süregelen mücadelenin gerçek konularını doğru bir biçimde değerlendirmek istiyorsa, Rusya'da devrim anlayışlarının gelişmesindeki bu üç tarihsel aşamayı her zaman göz önünde bulundurmak zorundadır.

1905 yılındaki metinden, *Sonuçlar ve Olasılıklar*'dan parçalar*

* * *

Komünist Enternasyonal'in ilk yılları sırasında, yukarıda alıntılar yapılan çalışmanın, Ekim devriminin teorik bir yorumu olarak yabancı dillerde resmi biçimde yayınlandığını eklemek gerekir.

* *Devrimci Marksizm*'in notu: Ek'te bu noktadan itibaren Trotskiy'in *Sonuçlar ve Olasılıklar* kitabından kısa parçalar yer alıyor. Bu kitap Türkçe'de hem Kardelen hem de Yazın Yayıncılık tarafından yayınlanmış bulunduğundan, bu parçaları buraya almıyoruz.